

Ekonomiutskottet

Regeringens årsberättelse 2017

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2017 (B 11/2018 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 27.9.2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt grundlagsutskottet ska utskotten följa upp riksdagens uttalanden i behandlingen av regeringens berättelse (GrUB 1/2014 rd). Riksdagen har på förslag av ekonomiutskottet godkänt flera uttalanden, som framgår av bilaga 3 till regeringens årsberättelse 2017.

Manipulering av energimarknaden. Det första uttalandet gäller straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden (RP 50/2014 rd—EkUB 75/2014 rd—RSv 75/2014 rd). Enligt regeringens årsberättelse har arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet börjat diskutera en ändring av straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

El av skogsflis. Redan i utlåtandet till finansutskottet om årsberättelsen för 2016 föreslog ekonomiutskottet att de uttalanden som riksdagen hade godkänt i behandlingen av RP 360/2014 rd—RSv 331/2014 rd kunde strykas. Utskottet upprepar detta och föreslår på nytt att uttalandena stryks.

Ändring av bokföringslagen. Redan i utlåtandet till finansutskottet om årsberättelsen för 2016 föreslog ekonomiutskottet att de uttalanden som riksdagen hade godkänt i behandlingen av RP 89/2015 rd—RSv 95/2015 rd kunde strykas. Utskottet upprepar detta och föreslår på nytt att uttalandena stryks.

Ersättningsfonden för investerare. Riksdagen har förutsatt (RP 46/2016 rd—RSv 98/2016 rd) att statsrådet omedelbart börjar bereda nödvändiga ändringar i lagstiftningen för att regleringen av ersättningsfonden för investerarskydd ska motsvara behoven i den förändrade omvärlden på ett sätt som tryggar skyddet för investerarna och som beaktar i synnerhet tjänsteleverantörens rättsliga struktur samt verksamhetens art, omfattning och risker. I utlåtandet om lagförslaget pekade

Utlåtande EkuU 21/2018 rd

ekonomiutskottet på att lagen om gräsrotsfinansiering föreskriver att de som tillhandahåller tjänster som avses i lagen om gräsrotsfinansiering är skyldiga att höra till ersättningsfonden för investerare och lyfte fram investerarens behov av skydd och behovet att behandla alla aktörer lika.

Finansministeriet utreder om ersättningsfonden för investerare behöver ändras. I samma sammanhang är det meningen att kartlägga kriterier och belopp för utbetalningar från fonden i sin helhet också i övrigt. Resultaten kommer att kunna bearbetas vidare 2018. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Effekterna av ändringen av revisionslagen. Redan i utlåtandet till finansutskottet om årsberättelsen för 2016 föreslog ekonomiutskottet att det uttalande som riksdagen hade godkänt i behandlingen av RP 70/2016 rd—RSv 85/2016 rd kunde strykas. Utskottet upprepar detta och föreslår på nytt att uttalandet stryks.

Upphandlingslagstiftningen. Riksdagen har förutsatt (RP 108/2016 rd—RSv 239/2016 rd) att statsrådet försäkras sig om att de anknutna enheter som ägs eller där bestämmande inflytande utövas av offentliga samfund har möjligheter att fullgöra sina skyldigheter på ett sätt som överensstämmer med upphandlingslagstiftningens syften. Statsrådet förbereder ett flertal projekt som ska säkerställa att anknutna enheter där bestämmande inflytande utövas av offentliga samfund har möjligheter att fullgöra sina skyldigheter. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Riksdagen har också förutsatt att regeringen följer upp konsekvenserna av lagstiftningen och i förekommande fall börjar bereda ändringar i den för att ge små och medelstora företag mer jämlika möjligheter att delta i offentlig upphandling. Statsrådet har uppdaterat rutinerna för utannonsering av offentliga upphandlingar för att små och medelstora företag ska kunna beaktas effektivt och statistikföras. Uppdateringen infördes mitt under året ifjol och har bara tillämpats på en knapp tredjedel av upphandlingarna. En uppföljning visar att man i klart fler än hälften av upphandlingarna hade fäst särskilt avseende vid att små och medelstora företag har möjligheter att delta. Dessutom har arbets- och näringsministeriet tagit fram modeller för rådgivning till företag, med särskild tonvikt på stöd till små och medelstora företag redan när upphandlingar planeras och marknaden kartläggs. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet stryks.

Riksdagen har förutsatt att statsrådet i förekommande fall vidtar åtgärder för att precisera lagstiftningen inom berörda sektorer och då särskilt lyfter fram verksamhetsförutsättningarna inom avfallssektorn och social- och hälsovården. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Riksdagen har förutsatt att regeringen i lagstiftningen om social- och hälsovårdstjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och klientorienterat sätt. Meningen är att i den pågående vårdreformen se till att boendeservice för äldre och personer med funktionsnedsättning ordnas på det sätt som riksdagen har förutsatt, bland annat genom att större fokus sätts på kvalitet och genom att en modell med så kallad personlig budget införs. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Energi- och klimatstrategin. Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet reformerar stödsystemen för produktion av el och värme baserad på förnybara energikällor så att stöden går till de former för produktion av förnybar energi som är mest kostnadseffektiva

Utlåtande EkuU 21/2018 rd

och att stödets och beskattningens konkurrensverkningar utvärderas och beaktas, och att statsrådet bereder det nya stöd som nämns i strategin och bygger på förnybara energikällor (högst 2 TWh) utifrån konkurrens och teknikneutralitet så att inte bara vind-, sol- och CHP-produktion, utan också andra eventuella nya teknikformer faktiskt kan delta i upphandlingen om stödet införs.

I november i fjol lämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft (RP 175/2017 rd), där det ingår ett nytt premiesystem. Premiesystemet ska basera sig på anbudsförfarande och investeringar i olika typer av förnybara energikällor kommer att konkurrera sinsemellan för att beakta målet för kostnadseffektivitet. Bestämmelserna är utformade så att eventuella negativa effekter för virkes- och bränslemarknaden ska vara så små som möjligt.

Enligt förordningen om allmänna villkor för beviljande av energistöd åren 2018—2022 är målet med stödet fortfarande att främja i synnerhet produktion av förnybar energi, energisparande energi effektivitet. Användningen av skogsflis inom kraftvärmeproduktionen förutsätter i nuläget att det finns ett stödsystem. Om stödsystemet behövs och hur det i så fall kan utvecklas kommer att bedömas i år. Bedömningen tar hänsyn till kostnadseffektivitet samt konkurrenseffekterna av stödsystemet och av incitamenten på grund av energibeskattningen. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandena stryks.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet ser till att gagnvirke som lämpar sig för industriell användning främst används till produkter med högt förädlingsvärde och inte till energiproduktion. Enligt lagförslaget om ett premiesystem (RP 175/2017 rd) ska något stöd inte betalas ut för el som produceras med skogsflis framställt av stock- eller massaved som härstammar från avverkningsobjekt för grovt virke och som lämpar sig för förädling. Dessutom ska minst 85 procent av kraftvärmeproduktionen i ett trädbränslekraftverk som godkänts till premiesystemet produceras med andra trädbränslen än med skogsflis som framställts av stock- eller massaved. Vidare ska elproducenten vara skyldig att betala ersättning för underkapacitet i vissa fall. Dessa krav är relevanta för att säkerställa att massaved som lämpar sig för industriell användning i första hand används för produkter av högt förädlingsvärde och inte till energiproduktion i anläggningar som är godkända till premiesystemet.

Stödet till el från skogsflis sjunker till 60 procent från och med 2019 för el som produceras med skogsflis framställt av stock- eller massaved som härstammar från avverkningsobjekt för grovt virke och som lämpar sig för förädling. Om stödsystemet behövs och hur det i så fall kan utvecklas kommer att bedömas i år. Bedömningen tar också fasta på att massaved som lämpar sig för industriell användning i första hand används för produkter av högt förädlingsvärde och inte till energiproduktion. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet stryks.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet vidtar åtgärder för att särskilt biprodukterna från sågindustrin, spån och bark, ska börja användas och garanteras en likvärdig konkurrenssituation. Konkurrensmässigt skulle biprodukter från sågindustrin stå sig bättre som bränsle inom värmeproduktionen, om skatten på torv höjdes. Den ändrade energiskatten kräver dock noggranna förberedelser och breda konsekvensbedömningar för att ändringarna totalt sett ska ge ett bättre slutresultat. Stödet till el från skogsflis ska motivera producenterna att er-

Utlåtande EkuU 21/2018 rd

sätta torv med skogsflis i kraftvärmeproduktionen. Om stödsystemet behövs och hur det i så fall kan utvecklas kommer att bedömas i år. Bedömningen kommer också att ta hänsyn till behovet att bättre utnyttja biprodukter från sågindustrin och säkerställa att de kan konkurrera på lika villkor. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet utreder hur energi- och klimatstrategin verkställs, särskilt vad beträffar exporten och den internationella värdeökningen för att Finlands konkurrensfördelar och innovationspotential ska nyttiggöras bättre på marknaden för cirkulär ekonomi, smarta elsystem, energieffektivitet och lösningar som ger konsumenterna större delaktighet.

Arbets- och näringsministeriets energistöd till rena och effektiva energilösningar och Business Finlands program för smart energi, som startade i fjol, stöder Finlands roll som föregångare och testplattform för smarta energilösningar. Programmet finansierar företagens exportinriktade innovationer och kompetenspotential för en internationell marknad. Dessutom får företagen hjälp med att komma in på den internationella marknaden, lära sig identifiera kunder och ansöka om internationella bidrag. Programmet stöder också arbete för att skapa företagsnätverk.

Inom denna ram är det meningen att skapa tillräckligt stora ekosystem och utvecklingsplattformar, där hållbara och smarta energisystem inklusive tillhörande anordningar och tjänster för den globala exportmarknaden testas. Vidare ingår det i planerna att undersöka vilka nya finansieringsmodeller som kan involveras för att stödja koldioxidsnåla tekniker och tjänster. En arbetsgrupp tillsatt av arbets- och näringsministeriet och Business Finland backar upp innovativa offentliga upphandlingar. I gruppens uppdrag ingår det att skapa en samsyn kring framtidens smarta nät och att lägga fram konkreta åtgärder för hur näten kan ge kunderna möjligheter att aktivt delta på elmarknaden och rent generellt medverka till större försörjningstrygghet.

I gruppen är elsäljare, eldistributörer, elkonsumenter, myndigheter och forskningsinstitut representerade. Tanken är att smarta nät ska bli en attraktiv miljö för tjänsteleverantörer och teknikindustri och ge nät innehavarna kostnadseffektiva verktyg för att kontrollera överföring och distribution av el och förbättra försörjningstryggheten. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet inleder åtgärder för att förbereda elektrifiering av trafiken och för att bedöma konsekvenserna av den utvecklingen med avseende på bioekonomi och elmarknaden.

Ekonomiutskottet påpekar att den parlamentariska arbetsgruppen för trafik- och transportfrågor i augusti 2017 lade fram åtgärder för att elektrifiera trafiken. Arbetsgruppen föreslog att ett stöd för att köpa eldrivna bilar och ett stöd för att konvertera personbilar till gas- och etanoldrift skulle betalas ut 2018—2021 för att bilarna med låga utsläpp ska bli fler. I budgeten för kommunikationsministeriet avsattes 6 miljoner euro för stöden 2018. Dessutom föreslog arbetsgruppen att det avsattes 4,5 miljoner euro till att bygga laddnings- och biogasstationer för elbilar och för att elektrifiera tätortslogistiken. I budgeten för arbets- och näringsministeriet avsattes 3 miljoner euro och i budgeten för miljöministeriet 1,5 miljoner euro för ända målet 2018. Under kampanjen (1 janua-

Utlåtande EkuU 21/2018 rd

ri—31 augusti 2018) får skrotningspremien också ges ut för köp av laddningsbara hybridbilar eller andra elbilar.

I år startar en utredning om marknaden för el- och gasdrivna bilar i Finland. Där ingår också att utvärdera vilka konsekvenser elektrifierade transporter har för affärlivet i Finland och våra exportmöjligheter. Arbetsgruppen för smarta nät lägger fram sina rekommendationer i slutrapporten i höst. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet stärker det nordiska och regionala samarbetet och samordningen på energimarknaden och utreder vilka förutsättningar det finns för att utarbeta en nordisk energi- och klimatstrategi.

De nordiska ländernas och Estlands samarbete på energimarknaden stärks av den konsultation om Finlands nationella plan som gjorts enligt förordningen om styrningen av energiunionen i EU:s paket för ren energi och av att Finland har tagit del av och kommenterat ländernas nationella planer. Konsultationerna om de nationella energi- och klimatplanerna genomförs 2018 och 2019.

Ett exempel på stärkt regionalt samarbete på energimarknaden är den planerade naturgasledningen Balticconnector mellan Finland och Estland. Ett annat exempel är reformen av marknaden för naturgas för att öppna marknaden. Den nya naturgasmarknadslagen trädde i kraft den 1 januari i år och den öppnar den finländska grossist- och detaljhandelsmarknaden för naturgas för konkurrens från och med 2020, när Balticconnector tas i drift från Finland till gasnätet i Baltikum. Till sammans med Estland, Lettland och Litauen deltar Finland i samarbetet för att inrätta en regional marknad för naturgas. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet stryks.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet inkluderar klimat- och miljökonsekvensbedömningar i lagstiftningsförslagen utöver bedömningar av kostnadseffekter. Dessutom bör lagstiftningsförslagen utöver miljö- och klimatkonsekvenser beakta konsekvenserna för Finlands energisystem inklusive leveranssäkerhet och försörjningsberedskap samt energiinfrastrukturen (till exempel gas).

Propositionerna kommer att utarbetas i överensstämmelse med anvisningarna om konsekvensbedömningar av lagförslag. Konsekvensbedömningen innefattar ekonomiska konsekvenser, konsekvenser för myndigheterna, miljökonsekvenser (inklusive klimatkonsekvenser) och andra konsekvenser för samhället (exempelvis leveranssäkerhet och försörjningstrygghet). I fortsättningen kommer man att vara extra noga med att bedöma konsekvenserna för vårt energisystem i så stor omfattning och så detaljerat som det är nödvändigt från fall till fall med avseende på vad förslagen innebär och hur relevanta konsekvenserna är. Vidare kommer arbets- och näringsministeriet i sina yttranden om lagstiftningsprojekt inom andra sektorer i förekommande fall se till att uttalanden från riksdagen beaktas i konsekvensbedömningarna. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet stryks.

Riksdagen har förutsatt att (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet utreder kostnadseffekterna för konsumenter, näringsliv och konkurrenskraft av att strategin kräver att 30 procent av distribuerade drivmedel ska vara biodrivmedel.

Utlåtande EkuU 21/2018 rd

I en bakgrundsrapport till energi- och klimatstrategin preciseras det hur konsumentpriserna och i synnerhet priserna på dieselbränsle kommer att påverkas. Inom ramen för statsrådet utrednings- och forskningsplan kommer det ytterligare att undersökas om det finns mer kostnadseffektiva vägar att nå målet med en 30-procentig andel biodrivmedel och vilka de kvantitativa kostnadseffekterna i så fall är. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet stryks.

Riksdagen har förutsatt (SRR 7/2016 rd—RSk 12/2017 rd) att statsrådet bedömer vad genomförandet av strategin kräver i termer av nya finansieringsbehov och sänkta inkomster till staten och energistödets konsekvenser för hållbara statsfinanser.

Enligt propositionen (RP 175/2017 rd) är de ekonomiska konsekvenser som staten har av premiesystemet i första kostnader för att ge ut stöd enligt premien till elproducenterna. Kostnaderna fördelas över 2020—2035. Regeringen bedömer att kostnaderna på årsbasis för premiesystemet ligger mellan noll och 80 miljoner euro och för hela utbetalningstiden mellan noll och 960 miljoner euro. Det exakta beloppet beror på de premier som bidragstagarna får kontrakt med i anbudsförfarandet och på marknadspriset på el. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet stryks.

Gruvlagen. Riksdagen har förutsatt (RP 10/2017 rd—RSv 31/2017 rd) att regeringen skyndsamt bereder en ändring av gruvlagstiftningen, som innebär att bilagorna till tillståndsansökan enligt 34 § 3 mom. 2 punkten inte längre ingår i 32 § för att företrädesrätt till malmletningstillstånd, guldvaskningstillstånd eller gruvtillstånd ska uppkomma också utan att bilagorna ingår i tillståndsansökan. Den ändring av gruvlagen 621/2011 som förutsätts i uttalandet bereds i år. Ekonomiutskottet föreslår att uttalandet står kvar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande EkUU 21/2018 rd

Helsingfors 18.5.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Martti Mölsä blå
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Harry Harkimo liik
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Antero Vartia gröna
ersättare Lasse Hautala cent.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.